

Anton de Kom Universiteit van Suriname

*Partnerrelaties en
het wettelijk erfrecht
in Suriname
(1869-heden)*

Mr. dr. Monique A. Veira

*Partnerrelaties en
het wettelijk erfrecht
in Suriname
(1869 - heden)*

Mr. dr. Monique A. Veira

Inaugurele rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van
hoogleraar in het Privaatrecht met het accent op het Erfrecht
aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname
op woensdag 14 juli 2021.

Monique A. Veira

Partnerrelaties en het wettelijk erfrecht in Suriname (1865 - heden).
Inaugurele rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van
hoogleraar op woensdag 14 juli 2021 te Paramaribo.

Vormgever en opmaak: Soekirman Moeljoredjo
Drukwerk: Suriprint N.V.
Uitgever: Anton de Kom Universiteit van Suriname

Foto omslag: Ingekleurde Mandala door Monique Veira

© Mr. dr. Monique A. Veira, Paramaribo 2021

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt middels druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de copyrighthouder.

Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar Privaatrecht met het accent op het Erfrecht aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname op woensdag 14 juli 2021.

Voorzitter, secretaris en leden van het Bestuur van de Universiteit, geacht faculteitsbestuur, zeer gewaardeerde toehoorders,

Een man en een vrouw horen volgens de geldende religieuze moraal eerst te trouwen en dan pas kinderen te krijgen. Een man en een vrouw die met een ander gehuwd zijn, horen zeker geen kinderen met elkaar te verwekken. De kinderen geboren uit een buitenechtelijke relatie, moeten gestraft worden voor de zonden van hun ouders. De kinderen geboren uit een relatie waarin de vader met een ander gehuwd is, horen nog zwaarder voor deze daad van hun ouders gestraft te worden. Anno 2021 is datgene dat eerder gesteld is, iets dat menigeen de wenkbrauwen doet fronsen. Toch was dat het uitgangspunt van het wettelijk erfrecht bij de totstandkoming van het Burgerlijk Wetboek op 1 mei 1869.

De sociale situatie van de bevolking voor wat betreft de soort partnerrelatie en de positie van de daaruit voortgekomen kinderen geeft echter een beeld welke tegengesteld is aan de hierboven gestelde opvattingen.

Tabel 1: Ontwikkeling bevolking kolonie Suriname (1863-1873)

Geslacht	Vrije personen			Onder Staatstoezicht			Immigranten			Totaal	Huwelijken
	m	v	t	m	v	t	m	v	t		
1863	8.143	9.313	17.456	14.718	16.434	31.380	265	31	296	49.132	113
1864											450
1865	7.914	8.048	15.962	14.594	16.371	30.965	853	233	1086	48.013	311
1866											245
1867	8.985	8.614	17.599	14.493	16.371	30.864	978	277	1255	49.718	261
1868	10.297	10.174	20.471	14.359	16.561	30.920	1482	223	1705	53.096	248
1869	9.612	9.815	19.427	13.723	15.825	29.548	1.882	469	2.351	51.326	186
1870											202
1871	10.691	10.416	21.107	13.558	15.580	29.138	1.543	421	1.964	52.209	265
1872	10.581	10.303	20.884	13.501	15.273	28.774	1.626	604	2.230	51.888	313
Totaal											2.594

Bron: Koloniale verslagen, 1863-1873.

Beschouwen we de sociale situatie in aanloop naar de codificatie toe dan merken we dat er in 1863 49.132 personen in de kolonie woonden. In 1865, 1867, 1868 en 1869 woonden er respectievelijk 48.013, 49.718, 53.096 en 51.326 mensen. Bekijken we het aantal huwelijken in aanloop naar 1869 dan zien we dat er in 1863, 113 huwelijken werden gesloten. Van 1864 tot en met 1869 lag het aantal huwelijken op gemiddeld 243 per jaar. De leeftijd voor vrouwen om te huwen was in 1869 gesteld op vijftien jaar en voor de man op achttien jaar.¹ De onderverdeling van de Surinaamse bevolking naar leeftijd in aanloop naar de codificatie van 1869 is niet gevonden. Gaan we op basis van de gegevens van beschikbare bevolkingsstatistieken ervan uit dat ook in 1869 ongeveer 75% van de bevolking in de huwbare leeftijdscategorie zat,² dan betekent dit dat het aantal huwelijken ten opzichte van het aantal huwbare mensen heel laag was. De meeste partners waren dus niet met elkaar gehuwd en de meeste kinderen waren geen wettige kinderen van hun ouders.

Vraagstelling

Zoals bekend kent het recht vier functies: een normatieve, een geschil oplossende, een additionele en een instrumentele functie. Op de eerste plaats beslaat het recht gedragsregels waarover het grootste gedeelte van de maatschappij vindt dat deze opgevolgd moeten worden. De regels, ook wel normen genoemd, worden zó belangrijk gevonden dat er straf staat op het overtreden van deze regels. Dit is de normatieve functie van het recht. Daarnaast bevat het recht regels die onder andere de rechterlijke macht in staat stellen om een geschil op te lossen. In gevallen waarbij de tussen partijen gemaakte afspraken niet voorzien, is de functie van het recht het aanvullen van datgene dat afgesproken is. Ten slotte wordt het recht ook gebruikt als instrument om het gedrag van de mensen in de maatschappij een bepaalde richting op te sturen.³

Het was duidelijk dat op het moment van de codificatie de wetgever de wet vooral gebruikt heeft als instrument om de partnerverhoudingen binnen de kolonie Suriname te sturen in een gewenste richting. In deze oratie zal uitgelegd worden wat het wettelijk aandeel van de langstlevende partner, de wettige en de andere kinderen was bij de codificatie van het erfrecht. Vervolgens zullen in hoofdlijnen de wijzigingen van de wettelijke aandelen in de loop van de 150 jaren besproken worden. Ook zullen de huwelijksstatistieken rond de

¹ Artikel 80 BW. G.B. 1868 no. 14, p. 49.

² Ter indicatie kan worden aangeven dat in 2019 was ongeveer 84% van de bevolking veertien 14 jaar en ouder was <https://www.indexmundi.com/nl/suriname/leeftijdsopbouw.html>

³ C.J. Loonstra, Hoofdlijnen van het Nederlands recht, Groningen, elfde druk 2014, p. 3.

wetswijzigingen geraadpleegd worden, om na te gaan in hoeverre de partnerrelaties beïnvloed zijn door de erfrechtelijke wetswijziging. Tenslotte zal de vraag beantwoord worden in hoeverre de wetgever erin geslaagd is de partnerverhoudingen in de door hem gewenste richting te sturen.

Huwelijksstatistieken rond de erfrechtelijke wijzigingen

Tabel 2: Gehouden volkstellingen en erfrechtelijke wijzigingen

Gehouden volkstellingen	Erfrechtelijke wijzigingen
	1865, Koloniale verslagen
1921	
	1934, Almanakken
1950	
1964	1963
1971	1972
1980	1981
2002	
2004	2003
2012	

Om de verhouding tussen de huwbare bevolking in Suriname en het aantal gesloten huwelijken rond de wetswijzigingen na te gaan, zijn de volkstellingen geraadpleegd. Voor de bevolkingsstatistieken in het jaar van de codificatie (1869) is gebruikgemaakt van de cijfers uit de koloniale verslagen. Cijfers van een volkstelling waren er niet, omdat de eerste algemene volkstelling in Suriname in 1921 gehouden is. Bij deze eerste algemene volkstelling in Suriname werden alle inwoners van Suriname geregistreerd en zijn als voorbereiding op de volkstelling van 1950 aan de hand van de registratielijsten namenklappers gemaakt.⁴ In Suriname zijn er acht volkstellingen gehouden: in 1921,⁵ 1950⁶, 1964⁷, 1971⁸, 1980⁹, 2002⁹, 2004¹⁰ en 2012¹¹. De wettelijke grondslag voor de volkstellingen is in 1949 vastgelegd.¹²

⁴ https://www.openarch.nl/indexen/5/eerste_algemene_volkstelling_suriname_1921

⁵ G.B. 1950 no. 115.

⁶ G.B. 1964 no. 32.

⁷ G.B. 1971 no. 95.

⁸ S.B. 1980 no. 43.

⁹ S.B. 2002 no. 98.

¹⁰ S.B. 2004 no. 99.

¹¹ S.B. 2012 no. 22.

¹² S.B. 1949 no. 110

Significante erfrechtelijke wetswijzigingen na de codificatie hebben in Suriname in 1934, 1963, 1972, 1981 en 2003 plaatsgehad. Om het aantal huwelijken in Suriname in de jaren van de erfrechtelijke wijzigingen af te zetten tegen de bevolking in die jaren moesten voor het jaar 1934 de almanakken van Suriname geraadpleegd worden, omdat er te veel tijd lag tussen de eerste volkstelling van 1921 en het jaar van de eerste grote erfrechtelijke wijziging in 1934 (dertien jaar), om enigszins betrouwbare gegevens te krijgen. Bij de andere grote erfrechtelijke wijzigingen is met de cijfers van de volkstellingen van de dichtstbijzijnde jaren gewerkt. Gekeken is naar de burgerlijke staat van de bevolking van vijftien jaar en ouder. Hierbij is vooral gelet op het aantal gehuwden.

Aangetekend moet worden dat de cijfers slechts een indruk geven van het aantal gehuwden. Vóór de volkstelling van 1964 werden huwelijk en concubinaat namelijk binnen het kader van de gezinsvorming behandeld tegen de achtergrond dat de relatie tussen man en vrouw vooral van belang is voor de reproductie. De context waarbinnen de cijfers toen gegeven werden, is daardoor moeilijk vergelijkbaar met de cijfers van de volkstelling van 2012. Voor een groot deel waren er in de volkstellingen vóór 2012 verschillen in de invalshoek van de rapportage. Bij de laatste volkstelling lag het accent namelijk meer op het individu in plaats van op het gezinshoofd.¹³

Begripsomschrijvingen

Een **partnerverhouding** wordt binnen de context van dit onderwerp gedefinieerd als de betrekking tussen een man en een vrouw die een affectieve relatie met elkaar hebben waar een kind uit geboren kan worden.

De **erflater** is degene die sterft en een erfenis nalaat.

De **erfgenamen** zijn zij die op grond van het wettelijk erfrecht in aanmerking komen voor de erfenis. In deze oratie wordt specifiek bedoeld op een partner als erflater en de langstlevende partner en de kinderen geboren uit de partnerrelatie als erfgenamen.

---

¹³ <https://www.statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2019/02/mozaiek-van-het-surinaamse-volk-versie-5.pdf>.
132 -140.

De basis van het wettelijk erfrecht bij de invoering van het Burgerlijk Wetboek in 1869

Het wettelijk erfrecht dat op 1 mei 1869¹⁴ werd ingevoerd, was voortgesproten uit de burgerlijke betrekkingen tussen de erflater en de erfgenamen. Deze burgerlijke betrekkingen hadden als basis de bloedverwantschap of het huwelijk tussen de erflater en de erfgenamen.¹⁵ Burgerlijke betrekkingen tussen alle erflaters ongeacht hun familierechtelijke status ten opzichte van hun ouders en de erfgenaam met het *huwelijk* als basis,¹⁶ bestaan alleen tussen een man en een vrouw die gehuwd zijn met elkaar en *niet* een bepaalde graad van verwantschap met elkaar hebben.¹⁷

Tabel 3: De grondslagen van het wettelijk erfrecht

	Erfgenaam door het huwelijk	Erfgenamen door bloedverwantschap
Man	Vrouw die bij het overlijden gehuwd was met de man en die niet in een bepaalde graad aan hem verwant is.	<p>- Is de man een wettig kind van zijn ouders: zijn wettige kinderen en natuurlijk-erkende kinderen en zijn andere wettige bloedverwanten tot en met de twaalfde graad.</p> <p>- Is de man een natuurlijk-erkend kind van zijn ouders: zijn wettige kinderen en natuurlijk-erkende kinderen, zijn ouders, zijn natuurlijk-erkende broers en zusters of hun wettige afstammelingen en de andere bloedverwanten van de ouder of ouders die de erflater erkend hebben tot en met de twaalfde graad.</p> <p>- Is de man door geen van beide ouders erkend: zijn wettige kinderen en natuurlijk-erkende kinderen.</p>
Vrouw	Man die bij het overlijden gehuwd was met de vrouw en die niet in een bepaalde graad aan haar verwant is.	<p>- Is de vrouw een wettig kind van haar ouders: haar wettige kinderen, haar niet-erkende kinderen geboren voor 1 mei 1869, haar natuurlijk-erkende kinderen geboren na mei 1869 en haar andere wettige bloedverwanten tot en met de twaalfde graad.</p> <p>- Is de vrouw een natuurlijk-erkend kind van haar ouders: haar wettige kinderen, haar niet-erkende kinderen geboren voor 1 mei 1869, haar natuurlijk-erkende kinderen geboren na 1 mei 1869, haar ouders, haar natuurlijk-erkende broers en zusters of hun wettige afstammelingen en de andere bloedverwanten van de ouder of ouders die de erflater erkend hebben tot en met de twaalfde graad.</p> <p>- Is de vrouw door geen van beide ouders erkend: haar wettige kinderen, haar niet-erkende kinderen geboren voor 1 mei 1869 en haar natuurlijk-erkende kinderen geboren na 1 mei 1869.</p>

¹⁴ G.B. 1868 no. 14.

¹⁵ Artikel 861 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191.

¹⁶ Artikel 78 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 48.

¹⁷ Artikel 80 jo. 82 tot en met 85 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 49. Bij de codificatie in 1869 was het huwelijk verboden tussen personen waarbij de een in een rechte lijn van de ander afstamt, tussen broer en zuster, tussen schoonbroer en schoonzus, tussen oom of oudoom en nicht of achternicht en tussen tante of oudtante en neef of achterneef. Met ingang van 1 juli 1972 is het huwelijk tussen schoonbroer en schoonzus en tussen oudoom en achternicht en oudtante en achterneef wel toegestaan. G.B. 1972 no. 62 jo. G.B. 1972 no. 86.

Tot de erfgenamen van de **man** die een **wettig kind** was van zijn ouders, behoorden op basis van de *bloedverwantschap* zijn wettige kinderen en zijn natuurlijk-erkende kinderen of zijn andere wettige bloedverwanten tot en met de twaalfde graad.¹⁸

Tot de erfgenamen van de **man** die een **natuurlijk-erkend kind** was van zijn ouders behoorden op basis van de *bloedverwantschap* zijn wettige kinderen en zijn natuurlijk-erkende kinderen of zijn ouders of zijn natuurlijk-erkende broers en zusters of hun wettige afstammelingen of de andere wettige bloedverwanten tot de twaalfde graad van de ouder of ouders die de erflater erkend hebben.¹⁹

De erfgenamen van een man die door **geen van beide ouders erkend** is, zijn op basis van de *bloedverwantschap*, alleen zijn wettige en natuurlijk-erkende kinderen of hun wettige afstammelingen.²⁰

De vrouw had dezelfde erfgenamen als de man, met dien verstande dat de erfgenaam op basis van het huwelijk, een man in plaats van een vrouw moest zijn.²¹ Verder waren bij de erfgenamen op grond van bloedverwantschap de niet-erkende kinderen van de vrouw geboren vóór 1 mei 1869 wettelijk gelijkgesteld aan haar natuurlijk-erkende kinderen²², omdat vóór 1 mei 1869 het beginsel gold dat de moeder haar kind niet hoefde te erkennen om burgerlijke betrekkingen te doen ontstaan.²³

De niet erkende kinderen van de man en de niet erkende kinderen van de vrouw geboren na 1 mei 1869 behoorden niet tot de erfgenamen van hun ouders. De niet erkende kinderen die overspelige kinderen waren konden nimmer erkend worden.²⁴ Bloedschennige kinderen konden slechts met toestemming van de Gouverneur erkend en gewettigd worden.²⁵ De rest van de niet erkende kinderen kon na erkenning alsnog voor een deel van de erfenis van de ouder(s) die hen erkend had(den), in aanmerking komen.

¹⁸ Artikel 861 jo 880 e.v. jo 889 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191& 194-196.

¹⁹ Artikel 861 jo 890 - 901 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191& 194-196. Dwars 1838, p. 74.

²⁰ Artikel 861 jo 880 jo 898 jo 901 BW, , G.B. 1868 no. 14, p. 191& 194-196.

²¹ Op grond van artikel 80 BW kan vanaf de inwerkingtreding van het Burgerlijk Wetboek tot heden, de man tegelijkertijd maar met één vrouw gehuwd zijn en de vrouw kan tegelijkertijd maar met één man door het huwelijk verbonden zijn.

²² G.B. 1868 no. 14, p. 16 t/m 26.

²³ J.H. Adhin, 'Toepassing van Rooms-Hollands recht in Suriname' in: Nieuwe West-Indische Gids, volume 47 no. 1, 1970, p. 92.

²⁴ Artikel 336 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 94.

²⁵ Artikel 336 jo 326 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93 – 94.

Tot de **wettige kinderen** werden met ingang van 1 mei 1869 gerekend:

1. Kinderen die staande het huwelijk geboren waren.²⁶
2. Kinderen die binnen driehonderd dagen na ontbinding van het huwelijk geboren waren.²⁷
3. Kinderen die buiten het huwelijk verwekt waren en voor of tijdens het opvolgende huwelijk van hun ouders erkend en **gewettigd** worden.²⁸ Gewettigde kinderen waren gelijkgesteld aan de wettige kinderen.²⁹ Wettiging van kinderen was op grond van het BW dat op 1 mei 1869 in werking trad, ook mogelijk indien de ouders de wettiging bij het aangaan van het huwelijk nagelaten hadden,³⁰ of indien één van de ouders voordat het voorgenomen huwelijk plaats had gehad, kwam te overlijden.³¹ Ook overleden kinderen konden gewettigd worden indien het voorgenomen huwelijk van de ouders door de dood van een hunner geen voortgang kon vinden.³²

De wettige kinderen erfden steeds als erfgenamen in de eerste groep het merendeel van de nalatenschap van hun ouders.

Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner bij de codificatie op 1 mei 1869

De partners die niet gehuwd waren erfden niet van elkaar. Tot de erfenis werd namelijk de langstlevende echtgenoot na de wettige en natuurlijk-erkende kinderen en de wettige bloedverwanten tot de twaalfde graad geroepen.³³

Was de erflater een wettig kind van zijn ouders dan behoorde de langstlevende **echtgenoot** tot de zesde groep erfgenamen en erfde pas de nalatenschap ingeval de erflater geen wettige en natuurlijke kinderen en wettige bloedverwanten tot de twaalfde graad nagelaten had.³⁴

²⁶ Artikel 303 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 80.

²⁷ Artikel 308 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 90. Met ingang van 1 juli 1972 is de termijn van 300 dagen gewijzigd in 306 dagen. G.B. 1972 no. 62 jo. G.B. 1972 no. 86.

²⁸ Artikel 325 jo 326 jo 330 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

²⁹ Artikel 330 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

³⁰ Artikel 327 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

³¹ Artikel 328 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

³² Artikel 332 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

³³ Artikel 861 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191.

³⁴ Artikel 861 jo 889 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191 & 196.

Tabel 4: Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner per 1 mei 1869

	Erflater is een wettig kind	Erflater is een natuurlijk-erkend kind	Erflater is door geen van beide ouders erkend
Erfrechtelijke positie van de langstlevende echtgenoot	De langstlevende echtgenoot erft als erfgenaam in de 6 ^e groep na de wettige en natuurlijk-erkende kinderen en de wettige bloedverwanten van de erflater tot de 12 ^e graad.	De langstlevende echtgenoot erft als erfgenaam in de 5 ^e groep na de wettige en natuurlijk-erkende kinderen, ouders en de natuurlijk-erkende broers en zusters van de erflater.	De langstlevende echtgenoot erft als erfgenaam in de 3 ^e groep na de wettige en natuurlijk-erkende kinderen van de erflater.
Erfrechtelijke positie van de langstlevende niet-gehuwde partner	De langstlevende partner die ten tijde van het overlijden niet gehuwd is met de erflater, erft niet.		

Was de erflater een natuurlijk-erkend kind van één van zijn ouders dan behoorde de langstlevende echtgenoot tot de **vijfde groep erfgenamen**. De langstlevende echtgenoot erfde de volledige nalatenschap van de eerststervende echtgenoot indien de overledene die een natuurlijk-erkend kind van één van zijn ouders was, geen wettige of natuurlijk-erkende kinderen en geen ouders, wettige of natuurlijk-erkende broers of zusters of wettige afstammelingen van deze had nagelaten.³⁵

Was de erflater door geen van beide ouders erkend dan erfde de langstlevende echtgenoot die dan tot de **derde groep erfgenamen** gerekend kon worden, bij afwezigheid van wettige en natuurlijke kinderen of wettige afstammelingen van deze kinderen de gehele nalatenschap. Het kind dat door geen van beide ouders erkend was, had immers geen familierechtelijke betrekkingen met de biologische ouders of met de bloedverwanten van de ouders,³⁶ waardoor de bloedverwanten van zijn ouders niet van hem erfdien.

Tot heden erft de langstlevende partner die ten tijde van het overlijden *niet gehuwd* was met de erflater op grond van het wettelijk erfrecht niet van de eerststervende. In de rest van deze oratie wordt daarom slechts de positie van de partner die bij het overlijden met de erflater gehuwd was, de langstlevende echtgenoot, naast die van het kind van de erflater aan een nadere beschouwing onderworpen.

³⁵ 861 jo 901 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 191 & p. 197.

³⁶ C.L. Schüller & H. Waller, Burgerlijk Wetboek met aantekeningen, Utrecht 1854, p. 181.

Het wettelijk erfrecht van de kinderen van de erflater bij de codificatie op 1 mei 1869

Het gedeelte dat het kind van de erflater uit de nalatenschap verkrijgt, is eveneens afhankelijk van de status van zowel het kind als erfgenaam als van de erflater. De status van wettig kind zorgde ervoor dat het kind als erfgenaam het grootste deel van de nalatenschap verkreeg, ongeacht de status van de erflater naar zijn ouders toe. Werden er naast de wettige kinderen ook natuurlijk-erkende kinderen nagelaten, dan erfde het natuurlijk-erkend kind slechts een derde van wat het gehad zou hebben indien het wettig geweest was.³⁷

Waren er geen wettige kinderen door de overleden ouder nagelaten en had het kind als erfgenaam de status van natuurlijk-erkend kind dan bepaalde de status van de overleden ouder de grootte van het erfrechtelijk aandeel van het natuurlijk-erkend kind. Het erfdeel van het natuurlijk-erkend kind varieerde van de helft tot drie vierde van wat het natuurlijk-erkend kind gehad zou hebben indien het wettig was geweest afhankelijk van het feit of ouders, broers en zusters of overige wettige erfgenamen tot en met de twaalfde graad van de overleden ouder in leven waren.³⁸

Tabel 5: Het wettelijk erfrecht van de kinderen van de erflater bij de codificatie op 1 mei 1869

	Erflater is een wettig kind	Erflater is een natuurlijk-erkend kind	Erflater is door geen van beide ouders erkend
Erfrechtelijke positie van het wettig kind van de erflater	Erf samen met de natuurlijk-erkende kinderen de gehele nalatenschap. De wettige kinderen erven een groter deel.	Erf samen met de natuurlijk-erkende kinderen de gehele nalatenschap. De wettige kinderen erven een groter deel.	Erf samen met de natuurlijk-erkende kinderen de gehele nalatenschap. De wettige kinderen erven een groter deel.
Erfrechtelijke positie van het natuurlijk-erkend kind van de erflater	Erf een kleiner deel van de nalatenschap dan de wettige kinderen indien er wettige erfgenamen tot en met de 12 ^e graad in leven zijn.	Erf een kleiner deel van de nalatenschap indien er wettige kinderen zijn. Indien er geen wettige kinderen zijn, erf het natuurlijk-erkend kind de gehele nalatenschap.	Erf een kleiner deel van de nalatenschap indien er wettige kinderen zijn. Indien er geen wettige kinderen zijn, erf het natuurlijk-erkend kind de gehele nalatenschap.
Erfrechtelijke positie van het niet erkend kind van de erflater	Het niet erkend kind erf niet van de ouder die het niet erkend heeft.		

³⁷ Artikel 891 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 196.

³⁸ Artikel 880 jo 889 jo 891 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 193 & 196.

Uit het voorgaande blijkt dat de status van wettig kind en die van langstlevende echtgenoot van de erflater de meest voordelige erfrechtelijke positie ten tijde van de codificatie waren.

Verhouding Nederlands - Surinaams burgerlijk recht vanaf 1 mei 1869 tot 25 november 1975

Voordat de erfrechtelijke wijzigingen besproken worden, moet eerst ingegaan worden op de positie van de Surinaamse wet ten opzichte van de Nederlandse wet. In de periode vanaf de codificatie op 1 mei 1869 tot 25 november 1975³⁹ gold voor de kolonie Suriname het concordantiebeginsel. Dit betekende dat tot de onafhankelijkheid van Suriname het recht in Suriname gelijklopend moest zijn aan het Nederlands recht, behoudens enkele uitzonderingen.

Voor de inwerkingtreding van het Statuut op 15 december 1954⁴⁰ had de Gouverneur volgens de verschillende Regeringsreglementen de zorg voor de afkondiging en uitvoering van de in Nederland aangenomen wetten en Koninklijke besluiten in de overzeese gebiedsdelen. Als door plotselinge en gewichtige omstandigheden de Gouverneur de hem bevolen afkondiging of uitvoering moest schorsen, moest hij daarvan direct melding doen aan de Koning, die dit ten spoedigste aan de Staten-Generaal moest meedelen. Keurde de Koning de opschorting af, dan moest de Gouverneur onmiddellijk tot de afkondiging en uitvoering van de wetten en besluiten overgaan.

Ook nadat de overzeese gebiedsdelen van Nederland, waaronder Suriname in 1954 meer bevoegdheden kregen, werd in de artikelen 39 en 48 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden opgenomen dat onder andere het burgerlijk recht van de gebiedsdelen, waartoe het personen- en familie- en erfrecht behoren, zoveel mogelijk overeenkomstig de Nederlandse wet geregeld zou worden.⁴¹

³⁹ De statutaire band van Nederland met Suriname is beëindigd met ingang van 25 november 1975 door wijziging van het Statuut bij rijkswet van 22 november 1975, Stb. 617, PbNA 233.

⁴⁰ De akte van bevestiging werd door de Koningin Juliana van Nederland ondertekend op 15 december 1954. https://www.parlement.com/id/vh8lnhrs61ra/65_jaar_statuut_voor_het_koninkrijk#:~:text=Op%2015%20december%201954%20ondertekende,plaats%20in%20het%20Koninkrijk%20kregen. Het Statuut trad in werking na haar afkondiging (artikel 61 Statuut): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002154/2017-11-17> Afkondiging vond in Suriname plaats op 29 december 1954 (G.B. 1954 no. 172).

⁴¹ H.C. Millies, Het Surinaamsche Regerings-Reglement van 1865 (academisch proefschrift), Amsterdam 1867, p. 47 - 48. Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, G.B. 1954 no. 172. Het burgerlijk en handelsrecht, de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht, de strafvordering, het auteursrecht, de industriële eigendom, het notarisambt, zomede bepalingen omtrent maten en gewichten worden in Nederland, Aruba en overzeese gebiedsdelen zullen zoveel mogelijk op overeenkomstige wijze geregeld worden.

Het voorgaande houdt in dat er in de periode 1869 – 1975 weinig rekening is gehouden met de sociale omstandigheden het huwelijk betreffende in de kolonie Suriname. Voor de periode 1869 – 1975 zullen de tijdstippen van de erfrechtelijke wijzigingen die in de kolonie Suriname doorgevoerd waren naast dezelfde wijzigingen in Nederland geplaatst worden. Nagegaan zal worden in hoeverre het aantal huwelijken en daarmee samenhangend het aantal wettige kinderen als gevolg van de meest voordelige wettelijke erfrechtelijke positie in Suriname steeg.

Grote erfrechtelijke wijzigingen in Suriname tussen 1 mei 1869 en 2021

Tussen 1 mei 1869 en mei 2021 hadden er in Suriname vijf grote erfrechtelijke wijzigingen plaatsgehad. Vier van die erfrechtelijke wijzigingen werden in Nederland voor 25 november 1975 doorgevoerd maar één van deze vijf werd door Suriname na de onafhankelijkheid aangenomen. De laatste erfrechtelijke wijziging van Suriname die parallel loopt met Nederland, de gelijkstelling van de erfrechtelijke positie van het natuurlijk kind aan die van het wettig kind, vond in Nederland in 1982 met terugwerkende kracht tot 1979 plaats. Suriname voerde deze wijziging met ingang van 25 maart 2000 in.

Tabel 6: Vergelijking van de inwerkingtreding van de wetswijzigingen

	Inwerkingtreding in Suriname	Inwerkingtreding in Nederland
1. Gelijkstelling van de positie van de langstlevende echtgenoot aan dat van een wettig kind.	1 mei 1934, G.B. 1934 no. 30	12 augustus 1923, Wet van 17 februari 1923, Stb. 1923, 40
2. Verbetering van de positie van het kind van de ongehuwde moeder (moeder maakt geen bastaard).	1 juli 1963, G.B. 1963 no. 23	1 september 1948, Wet van 10 juli 1947, Stb. H232
3. Vaststelling erfrechtelijke positie geadopteerde kinderen.	1 juli 1972, G.B. 1972, no. 60	1 nov 1956, Wet van 26 januari 1956, Stb. 1956, 42
4. Verbetering erfrechtelijke positie van overspelige en bloedschennige kinderen.	1 juli 1972, G.B. 1972, no. 62	1 jan 1970, Wet van 3 april 1969, Stb. 1969, 257
5. Verbetering erfrechtelijke positie 2e of latere echtgenoot.	16 april 1981, S.B. 1981 no. 23	1 jan 1970, Wet van 3 april 1969, Stb. 1969, 257
6. Erfrechtelijke gelijkstelling van de natuurlijke kinderen aan de wettige.	25 maart 2000, S.B. 2000 no. 6	13 juni 1979, Wet van 27 oktober 1982, Stb. 1982, 608

Verbetering van de erfrechtelijke positie van de langstlevende echtgenoot per mei 1934

Met ingang van 1 mei 1934 werden in Suriname de volgende erfrechtelijke wijzigingen doorgevoerd die al vanaf 12 augustus 1923⁴² in Nederland van kracht waren.

Gelijkstelling van het erfdeel van de eerste echtgenoot aan dat van een wettig kind

Op **1 mei 1934** trad wijziging van het erfrecht op welke slechts op nalatenschappen van toepassing was die vanaf voornoemde datum waren opengevallen.⁴³ De belangrijkste wijziging van 1934 betrof de toevoeging van de langstlevende echtgenoot aan de eerste groep erfgenamen: de wettige kinderen van de erflater. Voor de wetwijziging van 1934 behoorde de langstlevende echtgenoot tot de zesde, vijfde of derde groep van erfgenamen, afhankelijk van de familierechtelijke status van de erflater ten opzichte van zijn ouders. De langstlevende echtgenoot erfde voor 1934 pas nadat er geen wettige en natuurlijk-erkende kinderen en wettige erfgenamen van de erflater tot de twaalfde graad meer in leven waren.⁴⁴ Na de wetwijziging erfde de eerste langstlevende echtgenoot van de eerststervende een deel gelijk aan het erfdeel van een wettig kind van de erflater.⁴⁵

Beperking van het erfdeel van de tweede of latere echtgenoot

Hoewel de langstlevende echtgenoot aan de eerste groep erfgenamen werd toegevoegd, was er geen gelijkstelling tussen een eerste en een latere echtgenoot. Indien er uit een vorig huwelijk kinderen of kindskinderen van de erflater-echtgenoot aanwezig waren, erfde de tweede of latere echtgenoot van de erflater-echtgenoot niet het volledige deel dat aan een wettig kind toekwam. De langstlevende echtgenoot die een tweede of latere echtgenoot was, erfde niet meer dan het minste dat een kind of kleinkind erfde of niet meer dan een vierde deel van de nalatenschap van de langstlevende echtgenoot.

Was er bij uiterste wil een voorziening getroffen voor de langstlevende echtgenoot dan mocht het bedrag dat de langstlevende erfde ook niet hoger zijn

⁴² Wet van 17 februari 1923, Stb. 40.

⁴³ Artikel II G.B. 1934 no. 30.

⁴⁴ Artikel 861 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 194.

⁴⁵ Artikel 880a BW ingevoerd bij G.B. 1934 no. 30.

dan de eerder genoemde delen. Overschreed een testamentaire voorziening de genoemde delen, dan moest er inkorting plaatsvinden.⁴⁶

De tweede of latere echtgenoot mag de inboedel tot zich nemen

De tweede of latere echtgenoot die samen met kinderen of kindskinderen uit een vorig huwelijk de nalatenschap erfde, mocht de inboedel van de gezamenlijk bewoonde woning geheel of gedeeltelijk tot zich nemen. Koos de tweede of latere langstlevende echtgenoot ervoor de inboedel tot zich te nemen dan moest nagegaan worden of de inboedel tot de nalatenschap behoorde. Indien de inboedel tot de nalatenschap behoorde, werd de waarde in mindering gebracht op het erfdeel van de langstlevende echtgenoot. Overtrof de waarde van de nagelaten inboedel het erfdeel, dan moest het verschil aan de andere erfgenamen vergoed worden.⁴⁷

Beperking van het vruchtgebruik van de tweede of latere echtgenoot

Tussen 1 mei 1869 en 1 mei 1934 was de erflater gerechtigd tijdens het leven of door een testament de legitieme portie⁴⁸ in te perken door overdracht van het vruchtgebruik of een lijfrente aan derden. De legitimarissen konden zich op grond van artikel 945 BW daarin berusten of konden ook de eigendom van datgene waar het vruchtgebruik op gevestigd was, overdragen aan de begiftigden of legatarissen.⁴⁹

Vanaf 1 mei 1934 mocht de erflater die kinderen of kindskinderen uit een vorig huwelijk naliet, aan zijn tweede of latere echtgenoot maar de helft van het vruchtgebruik van zijn goederen nalaten of zoveel meer als de genoemde beperking in artikel 880a BW toeliet.⁵⁰

Indien én het vruchtgebruik én de eigendom bij uiterste wil afgestaan waren aan de tweede of latere echtgenoot, dan moest de waarde van het vruchtgebruik berekend worden en opgeteld worden bij de waarde van de eigendom. Overschreed de totale waarde de grenzen genoemd in artikel 880a BW dan moest de langstlevende echtgenoot aangeven of de erfstelling of het vrucht-

⁴⁶ Artikel 880a BW ingevoerd bij G.B. 1934 no. 30.

⁴⁷ Artikel 880b BW ingevoerd bij G.B. 1934 no. 30.

⁴⁸ De legitieme portie is het erfdeel dat een kind van de overledene wettelijk kan opeisen, ongeacht of de overledene in zijn testament zijn hele vermogen aan een derde heeft vermaakt. Zie artikel 941 BW.

⁴⁹ Artikel 945 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 204 – 205.

⁵⁰ Artikel 930 BW zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1934 no. 30.

gebruik tot de genoemde grens ingekort zou worden. Bij overschrijding van de legitieme portie gold artikel 945 BW, waarbij datgene dat het wettig erfdeel overschreed, verrekend moest worden.⁵¹

Tabel 7: Schatting van de bevolking van Suriname in 1934

	Man	Vrouw	Totaal
Bevolking bedroeg op 31 Dec. 1933	72804	68704	141508
Aantal Boschnegers			17262
Aantal Indianen			2402
In totaal			161172
In den loop van het jaar 1933 werden geboren	2313	2219	4532
Overleden er	1022	831	1853
Verschil	1291	1388	2679
Gedurende het jaar 1933 vestigden zich	184	135	319
Vertrokken er	88	96	184

Bron: Koloniale verslagen, 1863-1873.⁵²

Uit de tabel met de bevolkingsstatistieken van 1863 tot en met 1872 die eerder gepresenteerd werd, blijkt dat ten tijde van de codificatie in 1869 er op een bevolking van ongeveer 41.326 mensen 186 huwelijken gesloten waren. Bij die huwelijken werden 91 kinderen gewettigd. Uit tabel 7 blijkt dat er in 1934 ongeveer 161.172 mensen in Suriname woonden.

Tabel 8 geeft aan dat er in het jaar 1934, 438 huwelijken gesloten zijn, waarbij 716 kinderen gewettigd werden. Ondanks de voordeligere erfrechtelijke status van de gehuwde partner en de wettige kinderen, was het aantal huwelijken in de loop van de 65 jaren na de codificatie niet significant toegenomen (van 186 huwelijken op een bevolking van ongeveer 41.000 mensen in 1869 naar 438 huwelijken op een bevolking van ongeveer 162.000 mensen in 1934). Verbetering van de erfrechtelijke positie van de langstlevende echtgenoot in 1934 had op dat moment dus slechts voordelen voor een selecte groep binnen de bevolking van Suriname.

⁵¹ Artikel 930 BW zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1934 no. 30.

⁵² https://dbnl.org/tekst/_gid003193501_01/_gid003193501_01_0033.php?q=huwelijken#hl1

Invoering van familierechtelijke wetgeving in Suriname die afweek van het Nederlands recht

Tabel 8: Huwelijken in de kolonie Suriname (1934)

Vreemdelingen	3
Europeesche ingezetenen	3
Europeanen en inboorlingen	6
Vreemdelingen en ingezetenen	2
Immigranten	211
Immigranten en Europeanen	1
Inboorlingen en vreemdelingen	12
Immigranten en inboorlingen	8
Inboorlingen	192
Tezamen	438
Waarvan in de districten	240
Waarbij gewettigd werden	716 kinderen
Waarvan in de districten	577

Bron: De Gids. Almanak voor Suriname 1935 (1934) ⁵³

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Gouverneur Kielstra getracht heeft grotere delen van de bevolking mee te laten profiteren van de meest voordelige erfrechtelijke positie voor de langstlevende partner en het kind. De Hindostaanse en Javaanse immigranten die respectievelijk voor het eerst in 1873⁵⁴ en in 1890⁵⁵ naar Suriname gehaald werden, kwamen namelijk met hun eigen gewoonten en gebruiken. De huwelijken die zij op grond van die gewoonten en gebruiken sloten, waren op grond van het geldende Burgerlijk Wetboek geen geldige huwelijken. Het gevolg was dat de kinderen die uit dergelijke relaties geboren werden, niet erkend waren en niet konden erven van hun ouders. Vererving van nalatenschappen ten bate van zulke kinderen begon een groter wordend probleem te vormen omdat vooral de Hindostanen tot een zekere welstand begonnen te komen.⁵⁶

⁵³ https://dbnl.org/tekst/_gid003193501_01/_gid003193501_01_0033.php?q=huwelijken#h1

⁵⁴ Het eerste schip met immigranten uit Brits-Indië, de Lalla Rookh ('Roze Wang'), meerde op 5 juni 1873 in Suriname aan. <https://www.ohmnet.nl/hindoeïsme/kalender/hindoestaanse-immigratie/>

⁵⁵ Op 9 augustus 1890 kwamen de eerste immigranten uit Java in Suriname aan. https://www.dbnl.org/tekst/kemp009gesc02_01/kemp009gesc02_01_0027.php

⁵⁶ J. Prins, Twintig jaar praktijk van de Aziatische huwelijkswetgeving in Suriname in: Nieuwe West-Indische Gids / New West Indian Guide 44ste Jaargang, No. 1/2, Tien jaar Statuut 1954-1964, Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Leiden 1965, p.79.

Invoering Aziatische huwelijkswetgeving (G.B. 1908 no. 2)

In 1908 is gepoogd dit probleem voor de Hindostaanse en Javaanse immigranten op te vangen door bijzondere bepalingen in het leven te roepen betreffende de huwelijken van Aziaten.⁵⁷ Tot de Aziaten werden gerekend zij die van herkomst behoorden tot de bewoners van de koloniën en bezittingen van Nederland in Azië en tot de Indische gewesten van Nederland alsook de wettige en onwettige kinderen en verdere afstammelingen van deze immigranten. Ingeval van twijfel of iemand tot de Aziaten gerekend kon worden, besliste de Gouverneur.⁵⁸ De mogelijkheid voor de Aziaten om een huwelijk te sluiten werd door het Huwelijksbesluit Aziaten vergemakkelijkt door onder andere het bewijs van de leeftijd en de toestemming van de ouders te vervangen door toestemming van de Advocaat-Generaal en de huwelijksleeftijd voor de Aziatische man te verlagen naar vijftien jaar (in plaats van achttien jaar) en voor de Aziatische vrouw naar dertien jaar (in plaats van vijftien jaar).⁵⁹

Invoering Huwelijksbesluit Mohammedanen en Huwelijksbesluit Hindoes

De vergemakkelijking voor de Aziaten om een huwelijk te sluiten, bleek echter niet te voldoen aan de behoeften van de Aziaten want het grootste gedeelte van de Aziatische huwelijken werd nog steeds voltrokken door hun geestelijke voorgangers en niet bij de Burgerlijke Stand zoals door het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven.⁶⁰ In 1930 bedroeg het totaal der geboorten bij Hindostanen 1.639 en bij Javanen 498, en van deze 2.137 kinderen waren 2.086 als buiten echt geboren geregistreerd.⁶¹ Deze kinderen erfden dan ook niet van hun ouders.

Geheel buiten de Staten van Suriname om, voerde Gouverneur Kielstra in 1940 de Huwelijksbesluiten Mohammedanen en Hindoes⁶² in. Deze besluiten traden op 1 januari 1941 in werking. De Aziatische huwelijkswetgeving bleef bij de inwerkingtreding van deze Besluiten gehandhaafd.⁶³ De Staten

⁵⁷ G.B. 1908 no. 2. I.w.tr. 12 februari 1908.

⁵⁸ Artikel 1 G.B. 1908 no. 2.

⁵⁹ Artikel 2,3,4, en 5 G.B. 1908 no. 2., zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1930 no. 101 en G.B. 1949 no. 72. Dit besluit is vervallen verklaard bij S.B. 2003 no. 44.

⁶⁰ J.H. Adhin, Surinamisering van het huwelijksrecht, *Nieuwe West-Indische Gids / New West Indian Guide* 50re Jaargang, no. 2/3, Leiden 1975, p. 79.

⁶¹ J.H. Adhin, Surinamisering van het huwelijksrecht, *Nieuwe West-Indische Gids / New West Indian Guide* 50re Jaargang, no. 2/3, Leiden 1975, p. 79.

⁶² G.B. 1940 no. 149 en G.B. 1940 no. 150.

⁶³ Artikel 1 G.B. 1940 no. 149 en no. 150.

waren tegen de invoering van de huwelijksbesluiten omdat volgens hen deze de bestaande rechtseenheid verbrak ten behoeve van bepaalde groepen. Gouverneur Kielstra was van mening dat aan het rechtsbewustzijn van een bepaalde belangrijke groep tegemoet gekomen moest worden en dit tot rechtsdifferentiatie en wezenlijke rechtseenheid zou leiden.⁶⁴

Een analyse van “Twintig jaar praktijk van de Aziatische Huwelijkswetgeving” leert dat na de afkondiging van de Huwelijksbesluiten Mohammedanen en Hindoes, waarbij degenen die een huwelijk met elkaar wensten aan te gaan aan een bepaald religieus criterium moesten voldoen, het aantal geldige huwelijken onder de Moslims en Hindoes in Suriname drastisch was toegenomen.⁶⁵ De Surinaamse wetgeving op dit stuk, welke afweek van de Nederlandse had er dus toe bijgedragen dat meer langstlevende partners en kinderen in de meest voordelige erfrechtelijke positie terechtkwamen.

Verbetering van de erfrechtelijke positie van het onwettig kind met ingang van 1 juli 1963

De volgende door de concordantie verplichte erfrechtelijke wijziging voor de onafhankelijkheid van Suriname vond plaats op 1 juli 1963. Deze wetswijziging was in Nederland al op 1 september 1948 ingevoerd.

De moeder hoefde haar onwettig-natuurlijk kind niet meer te erkennen

De wetswijziging die op 1 juli 1963 in Suriname in werking trad⁶⁶, staat bekend als de gedeeltelijke herinvoering van de regel “moeder maakt geen bastaard”⁶⁷. De moeder hoefde haar onwettig-natuurlijk kind vanaf die datum niet meer te erkennen. De burgerlijke betrekkingen ontstonden tussen de moeder en het onwettig-natuurlijk kind vanaf het moment van de geboorte.⁶⁸ De kinderen die in overspel of bloedschande verwekt waren, behoorden op

⁶⁴ J.H. Adhin, Surinamisering van het huwelijksrecht, Nieuwe West-Indische Gids / New West Indian Guide 50ste Jaargang, no. 2/3, Leiden 1975, p. 79-80.

⁶⁵ J. Prins, Twintig jaar praktijk van de Aziatische Huwelijkswetgeving in Suriname in : Nieuwe West-Indische Gids / New West Indian Guide 44ste Jaargang, No. 1/2, TIEN JAAR STATUUT 1954-1964 (APRIL 1965), p. 103-105

⁶⁶ G.B. 1963 no 24 jo G.B. 1963 no. 71.

⁶⁷ Dit is een oud Germaans rechtsbeginsel: tussen de moeder en het uit haar geboren kind, bestaan automatisch burgerlijke betrekkingen: <https://www.juridischwoordenboek.nl/zoek/moeder%20maakt%20geen%20bastaard>.

In het ontwerp Nederlands BW van 1820 was nog opgenomen dat de natuurlijke kinderen van de moeder gelijk de wettige kinderen van haar erfden. In het Ontwerp dat wet geworden is, is de positie van de natuurlijke kinderen van de moeder afgezwakt. Diephuis, p. 220 -221.

⁶⁸ Artikel 334 BW, zoals gewijzigd bij G.B. 1963 no. 24.

grond van artikel 333 Burgerlijk Wetboek⁶⁹ niet tot de groep onwettige-natuurlijke kinderen met wie de moeder vanaf de geboorte burgerlijke betrekkingen had.⁷⁰

Erkenning van een in overspel of bloedschande verwekt kind was niet meer nietig

De expliciete bepaling opgenomen in artikel 336 Burgerlijk Wetboek dat de erkenning door de man van een in overspel of bloedschande verwekt kind, nietig was,⁷¹ werd in 1963 geruild door de bepaling dat de vader het kind dat in bloedschande of overspel verwekt was, niet kon erkennen.⁷² Deze formulering liet ruimte voor vragen hierover open, vooral omdat het nieuw ingevoerde artikel 405a Burgerlijk Wetboek stelde dat zolang de omstandigheid dat een kind in overspel of bloedschande geteeld is, niet bij gewijsde gebleken is, de moeder de voogdij over het kind uitoefent als ware het een natuurlijk kind.⁷³ A contrario geredeneerd zou gesteld kunnen worden dat het kind niet in overspel of bloedschande verwekt was totdat dit uit gewijsde gebleken was. De erkenning door de man gedaan van een kind dat vermeend in overspel of bloedschande verwekt is, zou dus rechtskracht moeten hebben, totdat het tegendeel bewezen was. Een onderzoek naar de reden achter een eventuele stijging van het aantal erkenningen na afkondiging van deze wet van 1963, zou meer duidelijkheid hierover kunnen geven.

Verlaging van de leeftijd waarop een man het kind kon erkennen

De leeftijd waarop een man een kind kon erkennen werd verlaagd van negentien⁷⁴ naar achttien jaar.⁷⁵ Hierdoor konden kinderen eerder erkend worden door de man en konden mogelijk meer kinderen van hem erven. De man kon het kind ook eerder erkennen als de erkenning bij de akte van de huwelijksvoltrekking plaatshad.⁷⁶

De mogelijkheid tot vervangende toestemming door de rechter bij erkenning werd geopend

De mogelijkheid werd geopend voor de vader-erkenner om vervangende

⁶⁹ bij G.B. 1963 no. 24.

⁷⁰ Artikel 341 BW lid b, zoals gewijzigd bij G.B. 1963 no. 24.

⁷¹ Artikel 336 BW, zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

⁷² Artikel 341 BW, zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

⁷³ Artikel 405a BW na invoeging bij G.B. 1963 no. 24.

⁷⁴ Artikel 335 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 95.

⁷⁵ Artikel 336 BW, zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

⁷⁶ Artikel 325 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 93.

toestemming van de rechter te vragen als de moeder de toestemming voor erkenning op kennelijk onredelijke gronden onthield of ingeval de moeder haar wil niet kon verklaren.⁷⁷ Hierdoor konden meer kinderen erkend worden door de man en konden meer kinderen van hem erven. Vóór inwerkingtreding van de wet van 1963 werd de erkenning tijdens het leven van de moeder gedaan, niet door de ambtenaar van de Burgerlijke Stand aangenomen wanneer de moeder hierin niet had toegestemd.⁷⁸ Hiertegen was er geen wettelijke beroepsmogelijkheid.

Uitbreiding van de misdrijven waarbij de schuldige tot vader kon worden verklaard

Bij de invoering van het Burgerlijk Wetboek in 1869 was in artikel 340 Burgerlijk Wetboek het verbod om onderzoek te doen naar beweerd vaderschap opgenomen. Slechts ingeval van schaking of verkrachting kon de schuldige aan één van deze misdrijven verklaard worden de vader te zijn indien het misdrijf begaan was op het tijdstip dat overeenstemde met de duur van de zwangerschap.⁷⁹ Het verbod bleef in stand, maar de misdrijven op grond waarvan de schuldige verklaard kon worden de vader te zijn, werden in 1963 uitgebreid.⁸⁰ Ook ingeval van (vrijwillige) geslachtsgemeenschap van de schuldige met een meisje jonger dan veertien jaar kon de dader verklaard worden de vader te zijn.⁸¹

Uitbreiding van de bewijsvoering in het proces betreffende beweerd moederschap

Het kind mocht tot 1963 in een proces betreffende beweerd moederschap, getuigen alleen als bewijs oproepen als er al een begin van een *schriftelijk* bewijs aangetoond kon worden.⁸² In 1963 werden alle bewijsmiddelen van beweerd moederschap toegelaten.⁸³ Hierdoor konden vondelingen makkelijker aantonen wie hun moeder was, konden burgerrechtelijke betrekkingen met de moeder ontstaan en konden de kinderen van hun moeder erven.

⁷⁷ Artikel 336 lid 2 BW, zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

⁷⁸ Artikel 337 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 94.

⁷⁹ G.B. 1868 no. 14, p. 95.

⁸⁰ Artikel 340 BW, KB van 4 september 1868, no. 17 vervangen door artikel 338 BW G.B. 1868 no. 14, p. 95.

⁸¹ Artikel 338 BW zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

⁸² Artikel 341 BW zoals het luidde bij KB van 4 september 1868, no. 17 jo. G.B. 1868 no. 14.

⁸³ Artikel 339 BW zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1963 no. 24.

Bevolkingsstatistieken van 1963 in samenhang met de erfrechtelijke wijzigingen

In 1963 woonden er ongeveer 311.947 mensen in Suriname⁸⁴. In dat jaar was zoals eerder aangegeven 59,6 % van de gezinshoofden gehuwd.⁸⁵ Vergelijking met het aantal gehuwde gezinshoofden in 1934 is moeilijk, omdat de gepresenteerde cijfers vanuit een andere invalshoek gebracht zijn. De verwachting is dat mede als gevolg van de invoering van de Huwelijksbesluiten Mohammedanen en Hindoes er in 1963 sprake moet zijn van een stijging van het aantal gehuwde gezinshoofden. Hierdoor hebben meer langstlevende echtgenoten en wettige kinderen de meest voordelige erfrechtelijke positie in kunnen nemen. Het aantal onwettige kinderen was afgenomen waardoor de verbetering van de erfrechtelijke positie van het onwettig kind ten opzichte van de moeder in 1963 achteraf gezien waarschijnlijk een eerste stap naar de erfrechtelijke gelijkstelling van de onwettige aan de wettige kinderen is geweest.

Verdere verbetering van de erfrechtelijke positie van het onwettig kind per juli 1972

Op 1 juli 1972 traden de “Regeling Adoptie”⁸⁶ en de wet “Herziening Kinderrecht”⁸⁷ in werking.⁸⁸ De “Regeling Adoptie” was in Nederland al met ingang van 1 november 1956 van kracht. Een uitgebreidere versie van de wet “Herziening Kinderrecht” gold in Nederland met ingang van 1 januari 1970⁹⁰. De “Regeling Adoptie” en de wet “Herziening Kinderrecht” hebben op het erfrecht een bepaalde invloed gehad.

Aan de categorie wettige kinderen werden de geadopteerde kinderen toegevoegd

Vóór 1 juli 1972 was er geen wettelijke regeling voor adoptie in het Burgerlijk Wetboek opgenomen.⁹¹ In de “Regeling Adoptie”⁹² waren opgenomen de

⁸⁴ Suriname/Population (1963).

⁸⁵ <https://www.statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2019/02/mozaiek-van-het-surinaamse-volk-versie-5.pdf> p. 132 -140.

⁸⁶ G.B. 1972 no. 60.

⁸⁷ G.B. 1972 no. 62.

⁸⁸ G.B. 1972 no. 86.

⁸⁹ Wet van 26 jan 1956, Stb. 1956, 42.

⁹⁰ 1 jan 1970, Wet van 3 april 1969, Stb. 1969, 257.

⁹¹ G.B. 1868 no. 14 gelijk zij luidt na alle daarin aangebrachte wijzigingen tot G.B. 1972 no. 86.

⁹² G.B. 1972 no. 60.

wijze waarop het verzoek tot adoptie kon worden gedaan, de voorwaarden op grond waarvan adoptie kon worden ingewilligd en de wijze waarop de adoptie kon worden herroepen. Van belang voor het erfrecht is het feit dat aan de categorie wettige kinderen de geadopteerde kinderen toegevoegd werden.⁹³ Dit had tot gevolg dat de groep wettige kinderen die in aanmerking kwam voor een deel van de erfenis, vergroot werd.

Het huwelijk tussen degene die overspel gepleegd had en de medeplichtige werd mogelijk

In 1972⁹⁴ is artikel 85 BW vervallen verklaard. Dit artikel verbood het huwelijk tussen de overspelige echtgenoot en degene van wie bij rechterlijk vonnis bewezen was dat met hem/haar het overspel gepleegd was.⁹⁵ De overspelige-gescheiden echtgenoot kon dus vanaf 1972 ook met degene huwen met wie het overspel gepleegd was, op grond waarvan het vorig huwelijk geëindigd was. De groep potentiële echtgenoten werd vergroot en daardoor werd ook de groep potentiële langstlevende echtgenoten die mee konden erven, vergroot.

Elk kind kreeg vanaf de geboorte burgerlijke betrekkingen met minstens één ouder

De kinderen die in overspel of bloedschande verwekt waren, behoorden vóór 1 juli 1972 op grond van artikel 333 BW⁹⁶ niet tot de groep onwettige-natuurlijke kinderen. Met ingang van 1 juli 1972 is artikel 333 BW gewijzigd: tot de natuurlijke kinderen behoorden vanaf die datum alle kinderen die niet krachtens de artikelen 303 tot en met 332a BW niet wettig of gewettigd waren.⁹⁷ Expliciet was vóór 1 juli 1972 daarnaast in artikel 341 lid b BW gesteld dat er geen burgerlijke betrekkingen bestaan tussen de moeder en het kind dat in overspel of bloedschande verwekt was.⁹⁸ Artikel 341 BW is met ingang van 1 juli 1972 vervallen verklaard.⁹⁹ Hierdoor werden ook de bloedschennige en overspelige kinderen tot de natuurlijke kinderen gerekend en kreeg elk kind vanaf de geboorte burgerlijke betrekkingen met minstens één ouder.

⁹³ Artikel 342N BW, zoals gewijzigd bij G.B. 1972 no. 60 jo. G.B. 1972 no. 86.

⁹⁴ Artikel 1, G.B. 1972 no. 62.

⁹⁵ Artikel 85 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 49.

⁹⁶ G.B. 1963 no. 24.

⁹⁷ Artikel 1 lid H, G.B. 1972 no. 62.

⁹⁸ Artikel 341 BW lid b, zoals gewijzigd bij G.B. 1963 no. 24.

⁹⁹ Artikel 1 lid L, G.B. 1972 no. 62.

De groep verboden huwelijkspartners werd verkleind

Tot 1972 konden niet met elkaar huwen: (groot)ouders en (klein)kinderen, broers en zusters,¹⁰⁰ de schoonbroer en schoonzus, de (groot)oom en (achter)nicht en de (groot)tante en (achter)neef.¹⁰¹ Het huwelijk tussen schoonbroer en schoonzus en tussen respectievelijk grootoom en achternicht, groottante en achterneef werd vanaf 1972 mogelijk.¹⁰² Doordat de groep mogelijke echtgenoten vergroot werd, werd het aantal mogelijke langstlevende echtgenoten die mee konden erven, vergroot.

De mogelijkheid werd geopend voor de man om het kind in overspel verwekt te erkennen

Bij de wetswijziging van 1963, bleef erkenning door de man van het in overspel of bloedschande verwekt kind verboden.¹⁰³ Hierdoor kon dit kind nog steeds niet van de vader die gehuwd was, erven. De erkenning door de vader van kinderen die in bloedschande verwekt waren, werd in 1972 opnieuw expliciet nietig verklaard.¹⁰⁴ De erkenning van het in overspel verwekte kind door de man werd onder een bepaalde omstandigheid mogelijk. Was de man niet meer gehuwd, dan kon hij het kind verwekt tijdens zijn huwelijk nu wel erkennen.¹⁰⁵ De groep kinderen die van hun vader konden erven, werd hierdoor vergroot.

Bevolkingsstatistieken in 1972 in samenhang met de erfrechtelijke wijzigingen

In 1972 woonden er ongeveer 384.900 mensen in Suriname.¹⁰⁶ Het aantal gezinshoofden ouder dan 15 jaar dat gehuwd was bedroeg bij de volkstelling in 1971 58,4%. Bij de volkstelling van 1964 bedroeg dit percentage 59,6%.¹⁰⁷ Er is dus een licht dalende trend te merken wat betreft het aantal langstlevende echtgenoten en wettige kinderen. De verdere verbetering van de positie van de onwettige kinderen was in lijn met de afname van het aantal wettige kinderen.¹⁰⁸

¹⁰⁰ Artikel 83 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 49.

¹⁰¹ Artikel 84 BW, G.B. 1868 no. 14, p. 49 zoals het luidde voor de wijziging bij G.B. 1972 no. 62 jo G.B. 1972 no. 85.

¹⁰² Artikel 84 BW, zoals het luidt na wijziging bij G.B. 1972 no. 62 jo G.B. 1972 no. 85.

¹⁰³ Artikel 1 lid I, G.B. 1972 no. 62 jo G.B. 1972 no. 85.

¹⁰⁴ Artikel 336e BW, zoals gewijzigd bij G.B. 1972 no. 62 jo. G.B. 1972 no. 86.

¹⁰⁵ Artikel 336f BW, zoals gewijzigd bij G.B. 1972 no. 62 jo. G.B. 1972 no. 86.

¹⁰⁶ <https://www.hindorama.com/veranderingen-in-de-bevolkingssamenstelling-van-suriname-chan-e-s-choenni/>

¹⁰⁷ <https://www.statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2019/02/mozaiek-van-het-surinaamse-volk-versie-5.pdf> p. 132 -140.

¹⁰⁸ G.B. 1972 no. 62 jo G.B. 1972 no. 85.

Erfrechtelijke wijzigingen na 25 november 1975

Na de onafhankelijkheid van Suriname op 25 november 1975, was het land vrij om wetgeving af te kondigen die niet overeenstemde met de Nederlandse wetten. Tussen 1975 en 2021 hadden er twee wetswijzigingen plaats die invloed hadden op het erfrecht.

Gelijkstelling van de erfrechtelijke positie van alle opvolgende echtgenoten

Met ingang van 16 april 1981 werd de erfrechtelijke positie van de tweede of latere echtgenoot verbeterd. Vanaf 1934 erfde de eerste echtgenoot van de erflater een kinsdeel gelijk een wettig kind. De tweede of latere echtgenoot erfde niet meer dan het minste dat een kind of kleinkind erfde of niet meer dan een vierde deel van de nalatenschap van de langstlevende echtgenoot. Was er bij uiterste wil een voorziening getroffen voor de langstlevende echtgenoot dan mocht het bedrag dat de langstlevende erfde ook niet hoger zijn dan de eerder genoemde delen. Overschreed een testamentaire voorziening de genoemde delen, dan moest er inkorting plaatsvinden.¹⁰⁹ In 1981 werd artikel 880a BW gewijzigd en als volgt vastgesteld: *“Voor zoveel betreft de nalatenschap van de voor overleden echtgenoot wordt de langstlevende echtgenoot voor de toepassing der bepalingen van deze titel met een wettig kind van de overledene gelijk gesteld.”*¹¹⁰ De tweede echtgenoot of latere echtgenoot kreeg hiermee dezelfde erfrechtelijke positie als de eerste echtgenoot ten opzichte van de eerststervende echtgenoot.

Deze wetswijziging was met ingang van 1 januari 1970 in Nederland in werking getreden.¹¹¹

Erfrechtelijke wijzigingen met ingang van 25 maart 2000

Het natuurlijk kind en zijn afstammelingen kwamen in familie-rechtelijke betrekkingen te staan tot de bloedverwanten van zijn ouders

Tussen 1 juli 1963 en 25 maart 2000 ontstonden er bij de geboorte familie-rechtelijke betrekkingen tussen het kind en de moeder. Tussen een natuurlijk

¹⁰⁹ Artikel 880a BW ingevoerd bij G.B. 1934 no. 30. Zie hierover ook deel II, hoofdstuk 2.

¹¹⁰ Punt 19, S.B. 1981 no. 23.

¹¹¹ Wet van 3 april 1969, Stb. 1969, 257.

kind en de vader ontstonden de familierechtelijke betrekkingen na erkenning.¹¹² Het natuurlijk kind en zijn afstammelingen stonden niet in familierechtelijke betrekkingen tot de bloedverwanten van zijn moeder en vader, waardoor de wet aan de natuurlijke kinderen ook geen recht op de nagelaten goederen van de bloedverwanten van de ouders toekende.¹¹³ Met ingang van 25 maart 2000 werd artikel 334 BW zodanig gewijzigd dat het natuurlijk kind en zijn afstammelingen in familierechtelijke betrekkingen kwamen te staan tot de moeder en haar bloedverwanten en na erkenning ook tot de vader en diens bloedverwanten.¹¹⁴

Deze wetswijziging was met ingang van 13 juni 1984 in Nederland van kracht.¹¹⁵

De erfopvolging van wettige en natuurlijke kinderen werd gelijkgesteld

De erfopvolging van wettige en natuurlijke kinderen werd gelijkgesteld door de titel van de tweede afdeling van de elfde titel van het tweede boek te vervangen waarin de erfopvolging wanneer er wettige kinderen waren geregeld was. De nieuwe titel luidt nu: Van de orde der erfopvolging.¹¹⁶ Tevens is de derde afdeling van de elfde titel van het tweede boek waarin de erfopvolging was vastgelegd wanneer er natuurlijke kinderen zijn, vervallen verklaard.¹¹⁷ Tegelijkertijd is de zinsnede “en zelfs wanneer zij uit verschillende huwelijken verwekt zijn” uit artikel 880 BW lid 1 geschrapt zodat dit artikel niet alleen meer handelt over de wettige erfgenamen.¹¹⁸ Ook in artikel 880a BW¹¹⁹, artikel 885 BW¹²⁰, artikel 888 BW¹²¹, artikel 909 BW¹²², artikel 941 BW¹²³ en artikel 1113 BW¹²⁴ zijn zinsneden weggelaten om de erfrechtelijke gelijkstelling van wettige en natuurlijke kinderen te bewerkstelligen. Deze wetswijziging was met ingang van 13 juni 1984 in Nederland van kracht.¹²⁵

¹¹² Artikel 334 BW met alle daarin aangebrachte wijzigingen tot S.B. 2000 no. 6.

¹¹³ Artikel 900 BW met alle daarin aangebrachte wijzigingen tot S.B. 2000 no. 6.

¹¹⁴ Artikel 334 BW zoals het luidt na wijziging bij S.B. 2000 no. 6.

¹¹⁵ Wet van 27 oktober 1982, Stb. 1982, 608.

¹¹⁶ Artikel I lid E, S.B. 2000 no. 6.

¹¹⁷ Artikel I lid K, S.B. 2000 no. 6.

¹¹⁸ Artikel I lid F, S.B. 2000 no. 6.

¹¹⁹ Artikel I lid G, S.B. 2000 no. 6.

¹²⁰ Artikel I lid I, S.B. 2000 no. 6.

¹²¹ Artikel I lid J, S.B. 2000 no. 6.

¹²² Artikel I lid L, S.B. 2000 no. 6.

¹²³ Artikel I lid N, S.B. 2000 no. 6.

¹²⁴ Artikel I lid P, S.B. 2000 no. 6.

¹²⁵ Wet van 27 oktober 1982, Stb. 1982, 608.

De langstlevende echtgenoot mocht de inboedel tot zich nemen zonder dat (een deel van) de waarde van de inboedel in mindering wordt gebracht op zijn erfdeel

Vóór 25 maart 2000 mocht de langstlevende echtgenoot de inboedel van de gezamenlijk bewoonde woning geheel of gedeeltelijk tot zich nemen als hij samen erfde met kinderen uit een eerder huwelijk. Behoorde dat deel van de inboedel dat de langstlevende nam tot de nalatenschap, dan moest de waarde van hetgeen hij genomen had in mindering gebracht worden op zijn erfdeel.¹²⁶

Vanaf 25 maart 2000 mocht de langstlevende echtgenoot die samen erfde met kinderen uit een eerder huwelijk en natuurlijke kinderen van de erflater die niet ook kinderen van de langstlevende echtgenoot zijn, de inboedel geheel of gedeeltelijk tot zich nemen. De waarde van dat gedeelte van de inboedel dat tot de nalatenschap behoorde, werd niet meer in mindering gebracht op het erfdeel van de langstlevende echtgenoot.¹²⁷

Deze wetswijziging was met ingang van 1 januari 1970 in Nederland in werking getreden.¹²⁸

Na de wetswijziging die op 25 maart 2000 inging, zijn er geen erfrechtelijke wijzigingen meer geweest. Er is een nieuw tijdperk ingezet, waarbij hercodificatie van het Burgerlijk Recht het streven is.

Hercodificatie van het Surinaams Burgerlijk Recht

In de periode 2005–2010 was er een commissie ingesteld die het concept Burgerlijk Wetboek had voorbereid. Dit concept was al goedgekeurd door de Staatsraad, maar is eind 2016 opnieuw gestuurd naar een commissie om het ontwerp te actualiseren.¹²⁹ Het ontwerp Burgerlijk Wetboek is – evenals dat op 1 mei 1869 het geval was – weer een vrijwel geheel gelijklopende kopie van het in Nederland geldend Burgerlijk Wetboek. Ook boek 4 van het Ontwerp Surinaams Burgerlijk Wetboek waarin het erfrecht vervat is, is in hoofdzaak een weergave van het Nieuw Nederlands Burgerlijk Recht.¹³⁰

Het nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek bestaat uit 10 boeken, waarvan boek 7 uit boek 7 en 7a bestaat. Alle boeken zijn niet in een keer ingevoerd.

¹²⁶ Artikel 880b BW zoals het luidde voor de wetswijziging van S.B. 2000 no. 6.

¹²⁷ Artikel I lid H, S.B. 2000 no. 6.

¹²⁸ Wet van 3 april 1969, Stb. 1969, 257.

¹²⁹ <https://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/38548?&iframetrue>

¹³⁰ Jan de Boer, *Ontwerp-Boek 4 Nieuw Burgerlijk Wetboek van Suriname* in: "Actualiteiten personen- en familierecht, Paramaribo 2007, 1^e versie, p. 39-77.

In Nederland is in 1947 aan Meijers de opdracht gegeven om te komen tot een nieuw Burgerlijk Wetboek. In 1954, vlak voor het overlijden van Meijers, had hij de eerste vier boeken, met name het personen- en familierecht, de rechtspersoon, het vermogensrecht in het algemeen en het erfrecht af.¹³¹ Het duurde tot 1970 voordat boek 1, het personen- en familierecht werd ingevoerd. De invoering van boek 1 had dus plaats zestien jaar nadat het concept ingediend was bij het Nederlandse parlement. In het concept waren er ingrijpende wijzigingen aangebracht doordat de Nederlandse maatschappij intussen gewijzigd was. Het rechtspersonenrecht trad in Nederland pas zes jaren erna, in 1976 in werking. De grootste wijzigingen hadden echter pas plaats 45 jaren na indiening van het eerste concept bij het parlement. De boeken 3, 5, 6 en 7 traden in 1992 in werking. Het erfrecht, boek 4, trad pas ongeveer 55 jaar na indiening van het concept bij het Nederlandse parlement in werking.

Het nieuwe erfrecht komt helemaal *niet* overeen met het concept van Meijers. Boek 10, het internationaal privaatrecht, trad in 2010 in Nederland in werking.¹³² Dit boek wordt in Suriname niet ingevoerd omdat Suriname niet de Europese verdragen waar dit boek over handelt, gesloten heeft. Boek 8, de verkeersmiddelen en het vervoer is in 2018 in Nederland in werking getreden. Dit boek hebben wij ook niet overgenomen omdat ons vervoer en verkeer nog niet zijn zoals in Nederland. Boek 9 over de voortbrengselen van de geest werd in Nederland niet meer ingevoerd omdat deze rechten steeds meer via internationale verdragen geregeld worden. De boeken 2, 3, 5, 6 en 7 die betrekking hebben op het zaken-, verbintenissen- en handelsrecht kunnen in principe gemakkelijk in Suriname ingevoerd worden, omdat er in de praktijk al in hoofdlijnen volgens dat recht gewerkt wordt.¹³³

De grootste weerstanden in Suriname liggen op het vlak van het personen- en familierecht (boek 1) en het erfrecht (boek 4). In het personen- en familierecht zijn er twee grote geschilpunten: het al dan niet invoeren van het geregistreerd partnerschap¹³⁴ en de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap¹³⁵. Bij het geregistreerd partnerschap moet er een antwoord komen op de vraag of samenwonende partners van hetzelfde geslacht dezelfde erkenning moeten krijgen als samenwonende partners van verschillend ge-

¹³¹ <http://tpr.be/logging/logpdf.php?file=content/1966/1966-547>

¹³² A. Broekers – Knol, Goede tijden, slechte tijden. Kan oude liefde roesten? Het parlement en het (Nieuw) Burgerlijk Wetboek, 2017 op: https://www.eerstekamer.nl/toespraak/goede_tijden_slechte_tijden_kan/f=x.pdf

¹³³ Hoewel het concordantiebeginsel niet meer van kracht is, worden de uitspraken van de Hoge Raad der Nederlanden in bepaalde overeenkomstige gevallen nog als richtinggevend door de Surinaamse rechtsgemeenschap beschouwd.

¹³⁴ M.A. Veira, De juridische relatie tussen partners in: het Surinaams Juristenblad no. 1, april 2007. M.A. Veira, Ongehuwd samenwonen. Een voorstel voor de wettelijke erkenning en bescherming van de buitenhuwelijkse gemeenschappelijke huishouding. In: het Surinaams Juristenblad no. 3, december 2018.

¹³⁵ M.A. Veira, De gerechtelijke vaststelling van het vaderschap: een afstraffing van het bedrogen gezin? In: het Surinaams Juristenblad no. 1, april 2008.

slacht. De gerechtelijke vaststelling van het vaderschap maakt het mogelijk dat via door de rechter verplicht gesteld DNA-onderzoek elk door de man verwekt kind onderhoud of een deel van de nalatenschap kan opeisen. In het erfrecht is het grootste geschilpunt de positie van de langstlevende echtgenoot ten opzichte van de kinderen¹³⁶. Moet de langstlevende echtgenoot alles verkrijgen waardoor de kans bestaat dat de kinderen niets erven van hun overleden ouder?

De toekomst

Aan het begin van deze oratie was aangegeven dat op het moment van de codificatie de wetgever het erfrecht heeft ingevoerd zonder rekening te houden met de partnerverhoudingen binnen de kolonie Suriname. Gedurende 150 jaar codificatie is – met uitzondering van de Huwelijksbesluiten Mohammedanen en Hindoes – weinig acht geslagen op de partnerverhoudingen in het land. Ingeval bij de hercodificatie het Nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek vrijwel geheel overgenomen wordt, zonder acht te slaan op de partnerverhoudingen binnen de Surinaamse maatschappij, is er tussen 1869 en 2021 weinig veranderd in de houding van de wetgever. Welk belang heeft de Surinaamse bevolking bij overname van het Nieuw Nederlands Burgerlijk Recht? Moet eigen recht gecreëerd worden indien de partnerrelaties in Suriname anders zijn dan in Nederland?

Het belang van Suriname bij de overname van het Nieuw Nederlands Burgerlijk recht

1. Het geldende recht is na 150 jaar rechtsontwikkeling niet goed meer terug te vinden in de wetboeken; 150 jaar terug was het bijvoorbeeld normaal dat kerk en staat samengingen en dat het Christelijk recht zijn weerslag vond in de wet. Gedacht kan worden aan het feit dat een eenmaal gesloten huwelijk moeilijk ontbonden kon worden vanwege het Bijbelse principe dat “hetgeen God bijeen had gebracht, de mens niet mag scheiden”. Nu zijn de inzichten over het samengaan tussen kerk en staat veranderd. Toch zien we in het nu geldende Burgerlijk Wetboek nog artikelen waar de Christelijke gedachte aan ten grondslag ligt. Daarbovenop is de Surinaamse maatschappij een multi-etnische samenleving met ook andere dan Christelijke geloofsrichtingen. Als voorbeelden kunnen genoemd worden artikel 261 BW en artikel 333 BW. Artikel 261

¹³⁶ M.A. Veira, De langstlevende echtgenoot. Een vergelijking van de positie van de langstlevende echtgenoot in het Marron-erfrecht met de positie van de langstlevende in het Caraïbsch en het Surinaams erfrecht”, (Academisch proefschrift) Universiteit van Amsterdam, 2006.

BW bepaalt dat echtscheiding nimmer door onderlinge toestemming kan plaatshebben. Artikel 333 BW geeft aan dat alleen de vader de ouderlijke macht over het wettig kind uitoefent.

2. Doordat de wet niet meer geheel het geldend recht weerspiegelt, wordt het recht teveel gebaseerd op de inzichten van de rechter in plaats van op de wet. Genoemd kan worden het feit dat bijvoorbeeld volgens de huidige wet, slechts de vader de wettigheid van het kind kan ontkennen¹³⁷, terwijl de internationaal geaccepteerde denkrichting is dat het belang van het kind voorop staat en het kind recht heeft op kennis over zijn afkomst.¹³⁸ Het kind moet daarom in staat worden gesteld om ook de wettigheid te ontkennen als door middel van bijvoorbeeld DNA-onderzoek aangetoond is dat de man met wie de moeder ten tijde van de geboorte getrouwd was, niet de vader is van het kind. Toch is het zo dat in een bepaald geval de rechter, in 2012 een kind toestemming heeft gegeven om de procedure tot ontkenning van de wettigheid te starten terwijl de wet dit verbiedt.¹³⁹
3. Als derde punt voor invoering van het Nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek in Suriname kan aangehaald worden dat de Surinaamse rechtswereeld de volledige aansluiting bij een groter rechtssysteem mist, waardoor de nu “geplaveide juridische wegen dichtslibben”. Ons land telt namelijk ongeveer 560 duizend inwoners met 26 rechters van wie sommige deeltijdse rechters zijn. Nederland telt ongeveer 17,2 miljoen inwoners. In 2002 zijn meer dan 750 duizend civiele en bestuursrechtelijke zaken voorgelegd en behandeld door de Nederlandse rechter.¹⁴⁰ Indien er aansluiting van de rechtssystemen is, kan in analoge gevallen een vergelijkbaar besluit door de Surinaamse rechter genomen worden, wat tijd bespaart. Ook de advocaten kunnen bij overname van het Burgerlijk Wetboek gemakkelijker inschatten in hoeverre een zaak in het voordeel van hun cliënt beslecht zal worden. Een ander groot voordeel bij de invoering van het nieuw Burgerlijk Wetboek zijn de Nederlandse leer- en handboeken die wij zonder meer in Suriname kunnen gebruiken. Op dit moment gebruiken wij voor sommige rechtsgebieden leer- en handboeken uit Nederland van meer dan 60 jaar terug. Op andere gebieden moeten wij, docenten die het Surinaams recht doceren, zelf studiemateriaal samenstellen wat door de grote werkdruk haast niet haalbaar is.

¹³⁷ Artikel 304 BW.

¹³⁸ Artikel 7 Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind op: https://www.defenceforchildren.nl/media/1506/20170508_dc_kr-boekje_web.pdf

¹³⁹ KANTONGERECHTIN HET EERSTE KANTON A.R. 07-2614, 21 februari 2012 op: <https://rechtspraak.sr/sru-k1-2012-11/>

¹⁴⁰ <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Rechtstreeks-2004-4.pdf>

Surinamisering van het burgerlijk recht?

Surinamisering van het burgerlijk recht kan mijns inziens tot op zekere hoogte plaatsvinden. In de recente wijziging van het vennootschapsrecht zijn er zowel elementen van het civil law systeem als van het common law systeem. Bij wet van 29 juli 2016¹⁴¹ is bijvoorbeeld de bijstand van de notaris bij het oprichten van een naamloze vennootschap weg komen te vallen. Het common law systeem van de CARICOM (Caribbean Community)-landen kent geen notaris zoals wij die kennen. Daar in deze wet opgenomen is dat de wetwijziging onder andere heeft plaatsgehad om de ontwikkelingen in de regio bij te benen, mag ervan uit worden gedaan dat de aansluiting bij de CARICOM waar Suriname lid van is, bedoeld wordt.¹⁴² Doordat er een samenvoeging van rechtssystemen heeft plaatsgehad, heeft Suriname op dit stuk Surinaams recht gecreëerd. In specifieke gevallen is Surinamisering van het burgerlijk recht dus nodig, maar te veel Surinamisering van het burgerlijk recht kan Suriname in een juridisch isolement doen belanden.

Besluit

De wetgever is er in zekere mate in geslaagd de partnerverhoudingen in Suriname in de richting van de meest voordelige erfrechtelijke positie te sturen. De Huwelijksbesluiten Mohammedanen en Hindoes die in 1949 ingevoerd werden, hebben hieraan zeker een bijdragen geleverd. Met de invoering van deze Huwelijksbesluiten is de wetgever tegemoet gekomen aan de religieuze behoeften van een deel van de bevolking waardoor dat deel wel bereid was om voor de meest voordelige erfrechtelijke partnerrelatie te kiezen. Gebleken is dat het aantal gehuwde gezinshoofden van 15 jaar en ouder bij de volkstelling van 1950 ongeveer 54% was. Dit percentage nam in 1964 toe tot ongeveer 60%. In 1971 daalde het percentage naar ongeveer 58%, waarna het in 1980 steeg naar ongeveer 60%.

In 2000 werd de erfrechtelijke positie van het natuurlijk kind gelijkgesteld aan die van het wettig kind. De noodzaak om te huwen om zodoende het natuurlijk kind dezelfde erfrechtelijke positie als het wettig kind te geven, verdween. Bijna tegelijkertijd werd in 2003¹⁴³ de mogelijkheid geopend voor alle geloofsrichtingen om een geldig huwelijk conform de rituelen en gebruiken van die geloofsrichtingen te sluiten.

¹⁴¹ S.B. 2016 no. 103.

¹⁴² <http://www.schurman-advocaten.com/nl/ingrijpende-wijzigingen-in-surinaams-vennoot%C2%ADschapsrecht/>

¹⁴³ G.B. 73 no. 140 jo S.B. 2003 no. 44.

Tabel 9: Erfrechtelijke wijzigingen en de gehuwde gezinshoofden

	Erfrechtelijke wijzigingen	Aantal gehuwde gezinshoofden > 15 jaar
	1865	Koloniale verslagen
Volkstelling		
1921		-
	1934	Almanakken,
1950		54,4%
1964	1963	59,6%
1971	1972	58,4%
1980	1981	60,3%
2002		
2004	2003	38,4%
2012		38,6%

Bij de volkstellingen van 2004 en 2012 zien we toch een drastische daling van het aantal gehuwde gezinshoofden van ongeveer 60% in 1980 naar ongeveer 38%. Moet de conclusie getrokken worden dat de weggevallen erfrechtelijke consequenties zwaarder wegen dan de drang om conform de geloofsovertuiging te huwen?

In Nederland was het politieke klimaat de beslissende factor bij de invoering van het Nieuw Burgerlijk Wetboek. De reden tot hercodificatie op dat moment was een tactisch-politieke zet.¹⁴⁴ Het is verwachtbaar dat dit in Suriname niet anders zal zijn. Gehoopt wordt dat binnenkort gestart zal worden met de discussie in De Nationale Assemblée over de invoering van het Ontwerp Surinaams Burgerlijk Wetboek. De leerstoel Privaatrecht met als specialisatie Erfrecht zal een bijdrage kunnen leveren bij het zoeken naar een oplossing voor de geschilpunten bij de invoering van het nieuwe personen- en familie-recht en het erfrecht. Daarnaast zullen binnen deze leerstoel zoveel mogelijk gepromoveerden afgeleverd worden, zodat het wetenschappelijk onderzoeksklimaat op de Universiteit en daarmee in Suriname verbeterd wordt.

Dankwoord

Voorzitter, secretaris en leden van het Bestuur van de Universiteit, geacht faculteitsbestuur, zeer gewaardeerde toehoorders, de inzichten over het personen- en familie- en het erfrecht die ik vandaag met u gedeeld heb, zijn het resultaat van jarenlang onderzoekswerk, discussies en samenwerking met velen. Mijn dank aan allen die tot dit resultaat hebben bijgedragen, is groot. In de eerste plaats dank ik het Bestuur van de Universiteit, het Faculteitsbestuur van de Juridische Faculteit en de Vereniging van Wetenschappelijk

¹⁴⁴ https://www.wodc.nl/binaries/jv8806-volledige-tekst_tcm28-76235.pdf, p. 84.

Personeel van de Universiteit. Zonder hun inzet zou deze benoeming tot hoogleraar niet mogelijk geweest zijn. De aan mij opgedragen taak neem ik met genoegen aan en ik ben dankbaar voor het vertrouwen dat in mij gesteld is.

De studenten die ik in de loop der tijd mede heb helpen vormen, zijn mijn grootste inspiratiebron. Ik besef dat ik bijdraag aan de vorming van de leiders van morgen en ben hun dankbaar voor de voortdurende prikkels die zij mij geven om steeds een hoger doel na te streven.

Mijn dank gaat ook uit naar prof. mr. dr. Barbara Reinhartz, die mijn promotor is geweest bij mijn promotie aan de Universiteit van Amsterdam op 6 september 2006. Zij heeft aan het einde van de promotieplechtigheid en meerdere keren hierna tot recent toe, het volgende aan mij gezegd en herhaald: "Houd vast aan de hoogste standaarden en ga een uitdaging niet uit de weg, want zonder wrijving krijg je geen glans".

De medewerkers van de bibliotheek van de Universiteit en van de bibliotheek van De Nationale Assemblée verdienen een bijzonder woord van dank. In de zoektocht naar informatie hebben zij zich altijd bereidwillig getoond om documenten op te sporen en die aan mij te doen toekomen.

Mijn gezin, mijn familie en de vele goede vrienden die als familie aanvoelen, hebben mij gedurende mijn 28-jarige loopbaan altijd ondersteund. Hun liefde en vriendschap zijn als een vangnet in het academisch tumult.

Bij mijn promotie in 2006, heb ik als enige stelling in het proefschrift het volgende opgenomen: "Hoe meer ik weet, hoe meer ik begrijp hoe weinig ik weet". Bij het aanvaarden van deze leerstoel kan ik stellen dat ik nu de volgende stelling van Socrates¹⁴⁵ onderschrijf: "Ware kennis bestaat erin te weten dat men niets weet". De wetenschap zoekt namelijk naar een benadering van de waarheid. De waarheid is de waarheid totdat er een betere waarheid is gevonden. De absolute waarheid is niet te vangen in woorden, formules en tijd.¹⁴⁶ Mijn zoektocht naar De (wetenschappelijke) Waarheid blijf ik voortzetten hoewel ik weet dat ik als mens nooit zal weten wat De Waarheid is.

Ik heb gezegd.

¹⁴⁵ Griekse filosoof (470 V. Chr – 399 V. Chr). <https://www.britannica.com/biography/Socrates>

¹⁴⁶ <https://www.naturerunswild.com/ware-kennis-bestaat-erin-te-weten-dat-men-niets-weet.php>

ANTON DE KOM
UNIVERSITEIT VAN SURINAME
Universiteitscomplex
Leysweg 86, Paramaribo
T (+597) 465558 of (+597) 465497
info@uvs.edu
www.uvs.edu